

Inhoud

Voorwoord 7

1. Inleiding; wat is techniek 'nu eigenlijk'? 9

1.1 De vraag 9

1.1.1 Een overbodige vraag? 9

1.1.2 Een nutteloze vraag? 11

1.2 Techniek 14

1.2.1 Een vaag begrip 14

1.2.2 Meerdere perspectieven 18

1.2.3 Een filosofisch perspectief op de techniek 20

1.3 Verwerkingsopdracht 23

2. Mens, cultuur en techniek. 24

2.1 Een lange geschiedenis 24

2.2 De klok en het alfabet 28

2.2.1 De klok 31

2.2.2 Het alfabet 35

2.3 De instrumentele opvatting van de techniek 41

2.4 Verwerkingsopdracht 44

3. Drie fasen in de techniek 45

3.1 De werktuigtechniek 46

3.2 De machinetechniek 48

3.2.1 De machine en de maatschappij 49

3.2.2 Het instrument en het denken; 'technologische
mediatie' 51

3.3 De informatietechnologie 58

3.4 Verwerkingsopdracht 60

4. Techniek; mens- en wereldbeelden 62

4.1 De werktuigtechniek 62

4.2 De machinetechniek 65

4.2.1 De natuur 66

4.2.2 De mens 67

4.2.3 De geschiedenis 72

4.3 De informatietechniek 76

4.3.1 De natuur 76

4.3.2 De mens 78

4.3.3 De geschiedenis 81

4.4 Terug naar de vraag 84

4.5 Verwerkingsopdracht 87

5. Socratische vragen bij de 'techniekdynamica' 89

5.1 Ontwerpen, uitvinden en innoveren 90

5.2 Weet een ontwerper wat hij ontwerpt? 92

5.3 Kun je de ontwikkeling van de techniek sturen? 100

5.4 Verwerkingsopdracht 107

6. Techniek en ethiek 108

6.1 De instrumentele opvatting van de ethiek 111

6.2 De grenzen van een instrumentele ethiek 113

6.3 Verwerkingsopdracht 116

Verder lezen 117

Register 118